

A felek között létrejött munkaerő-kölcsönzési keretszerződés innominát atipikus szerződés volt, mely hézagmentesen szabályozta az őket a „kölcsönvevő” indokolás nélküli felmondása esetén megillető jogokat és terhelő kötelezettségeket.

A fentiekből következően a „kölcsönvevő” felmondása miatti kártérítési igény jogalapjaként a törvény - hivatkozott - diszpozitív rendelkezése nem alkalmazható.

Alkalmazott jogszabályok: Ptk. 6:278. § (2) bekezdésének

Győri Ítéltábla Gf.IV.20.177/2021/6/I. szám

- [1] Az elsőfokú bíróság fellebbezéssel támadott ítéletével a keresetet elutasította. Kötelezte a felperest, hogy tizenöt nap alatt fizessen meg az alperesnek 2.000,- EUR + 540,- EUR Áfa = 2.540,- EUR ügyvédi munkadíjat; akként rendelkezett, hogy ezt meghaladó költségeiket a felek maguk viselik.
- [2] Határozatának indokolásában rögzítette, hogy a felperes már hosszabb ideje nyújtott munkaerő-kölcsönzési szolgáltatást az alperesnek. A felek 2018. évben is munkaerő-kölcsönzési keretszerződést kötöttek, melyet 2019. szeptember 30-án újabb munkaerő-kölcsönzési keretszerződéssel megújítottak. Ebben kijelentették, hogy jogviszonyukra kizárólag a 2019. évi szerződés irányadó, a 13. 8. pont értelmében pedig a keretszerződés felvált a felek között minden korábbi megállapodást. Az egyes munkaerő-kölcsönzésekre az alperes eseti írásos megrendelése alapján került sor; a kölcsönzött létszám időben folyamatosan változó volt. A szerződésben nem rendelkeztek arról, hogy jogviszonyukra a megbízási szerződés szabályai lennének irányadóak, miként arról sem, hogy az alperes kötelezettséget vállal a szerződés hatálya alatt munkavállaló kölcsönzésére a felperestől, illetőleg, hogy valamilyen minimális létszámban mindenképpen munkavállalót kölcsönöz.
- [3] A szerződés 11. 1. pontja szerint azt a felek 2019. október 1-jétől határozatlan időre kötik. A keretszerződésnek a felperes díjazására vonatkozó 2. számú melléklete időbeli hatályát ugyanakkor a felek a keretszerződés hatályától eltérően 2019. október 1-jétől 2021. szeptember 31-ig határozták meg (lásd a szerződés „Előzmények” című részét). A szerződés 2. számú melléklete viszont azt tartalmazza, hogy az a 2019. október 1-jétől 2021. szeptember 31-ig hatályos munkaerő-kölcsönzés keretszerződéshez tartozik. A melléklet szerint a felek a díjat úgy állapították meg, hogy a kölcsönzött munkavállalók bérköltségéhez 1,72-szeres szorzót illesztettek.
- [4] A keretszerződés 11. 1. pontjában a felek arról is rendelkeztek, hogy azt a kölcsönvevő bármikor, bármely okból indokolással, vagy indokolás nélkül egy hónapos felmondási idővel írásban felmondhatja, és ez a rendelkezés nem érinti a lényeges kötelezettségszegés okán történő azonnali felmondás lehetőségét.
- [5] A keretszerződés 11. 2. pontja értelmében a felek megállapodtak abban, hogy a díjazási feltételeket a 2. számú mellékletben rögzített szerződési idő végével újra tárgyalják. Amennyiben a tárgyalások nem vezetnek mindkét fél számára megfelelő eredményre, úgy a szerződést a felek bármelyike jogosult 60 napos felmondási idővel, indokolás nélkül felmondani.

- [6] A szerződés nem tartalmaz arra vonatkozó szabályozást, hogy a felperes felmondásával megszűnés esetén a szerződés megszűnésével összefüggésben bármilyen kártalanításra, költségtérítésre tarthatna igényt.
- [7] A szerződés 12. 1. pontja alapján a felperes kötelezettséget vállalt arra, hogy a szerződés bármely okból való megszűnése esetén annak érdekében jár el, hogy a kölcsönzött munkavállalók foglalkoztatása az alperesnél tovább folytatódhasson; ennek keretében mások mellett a munkaviszony közös megegyezéssel történő megszüntetéséhez feltétel nélkül hozzájárul, s megteszi a folyamatos foglalkoztatáshoz szükséges jognyilatkozatokat.
- [8] A keretszerződés 12. 2. pontja rögzíti, hogy a kölcsönbeadó a 12. pont szerinti kötelezettségei teljesítésével összefüggésben külön díjra, vagy költségtérítésre nem jogosult.
- [9] 2020. augusztus 24-én – hivatkozással a 2018. november 16-án létrejött keretszerződés 11. 1. pontjára – az alperes a keretszerződést írásban, indokolás nélkül, egy hónapos felmondási idő mellett felmondta. A felperes ezt tiszteletben tartotta, s az alperes kérésének megfelelően átadott mintegy 70 munkavállalót az alperes új munkaező-kölcsönzési partnerének, a Kelly Services Hungary Személyzeti és Szolgáltató Korlátolt Felelősségű Társaságnak. A felek jogviszonya 2020. szeptember 25-én szűnt meg.
- [10] A felmondás folytán a felperes az említett időpontot követően az alperesnek munkaezőt nem kölcsönzött.
- [11] A felperes kereseti kérelmében arra kérte a bíróságot, hogy kötelezze az alperest 191.193.460,- Ft, s ennek 2020. szeptember 25-étől a kifizetés napjáig terjedő időre járó késedelmi kamata megfizetésére; ennek keretében az elmaradt díjból eredő elmaradt hasznát érvényesítette, értékelve a felmondást követő prognosztizált munkavállalói létszámot, valamint a felmondást megelőző időszak során elért haszon átlagát. Keresetét a Ptk. 6:278. § (2) bekezdésére alapította, s előadta, nincs jelentősége annak, hogy a felmondás azonnali hatályú volt-e, másrészt kifejtette, hogy véleménye szerint maga a szerződést is határozott időtartamra kötötték.
- [12] Az alperes a kereset elutasítását kérte. Utalt arra, hogy a 2019. évi keretszerződést a 2018. november 16-án megkötött keretszerződés előzte meg. Nem vitatta, hogy a felek jogviszonyára a 2019. évi keretszerződés vonatkozik, azonban jogi osztálya erről nem tudott, és a felmondásban ezért hivatkozott a 2018. évi keretszerződésre. Így viszont nem felmondás, hanem a felek ráutaló magatartása szüntette meg a jogviszonyt. Mindemellett hangsúlyozta, a felperes elmaradt haszon iránti igényt eleve nem érvényesíthet, ugyanis nem vállalta, hogy a szerződés keretei között munkavállalót kölcsönöz tőle. A keretszerződés jogi minősítése kapcsán azt fejtette ki, hogy az nem vegyes szerződés, hanem atipikus innominát, ezért analógiával a megbízási szerződésnek a Ptk.-ban rögzített szabályai nem alkalmazhatók, csak a Ptk. általános szerződési szabályai. A perbeli szolgáltatás ugyanis nem csupán tevéből és gondossági elemekből áll, hanem heterogén jellegű. A felek nem nyilvánították ki azt a szándékukat, hogy a megbízási szerződés szabályait kívánják alkalmazni, a megbízási terminológiáját nem is alkalmazták, továbbá a megbízási szerződés szabályainak alkalmazását jogszabály sem írja elő. Az alperes arra is utalt, hogy a szerződés 12. 2. pontja alátámasztja, a felperest megillető kártérítést, kártalanítást felmondás esetére sem kötötték ki; mindemellett, ha a megbízási szerződés szabályai mégis alkalmazhatóak lennének, és a jogviszonyt felmondással szüntette volna meg, a régi Ptk. 6:278. § (2) bekezdése ez esetben sem volna alkalmazható, ugyanis annak feltétele az azonnali hatályú felmondás; ennek kapcsán utalt a 3/2006 PJE

határozatra is. Azt is előadta, hogy határozatlan tartalmú szerződésnél – mint jelen esetben is – a megbízott saját kockázatára jár el; kártalanítás csak határozott idejű szerződés esetén, s korlátozott körben, az indokolt kiadások tekintetében jöhet szóba. Az alperes végül vitatta a felperes által közölt feltételezett kölcsönzött munkáltatói létszámot is, valamint annak károsulti közrehatására is hivatkozott.

- [13] Az elsőfokú bíróság anyagi pervezetését követően az alperes előadta, amennyiben a felmondás szerződéses rendelkezésen alapul, úgy a Ptk. 6:278. §-a nem alkalmazható.
- [14] Az elsőfokú bíróság a keresetet alaptalannak ítélte meg.
- [15] Mindenekelőtt leszögezte, hogy a szerződés az alperes felmondása miatt szűnt meg, s nincs jelentősége annak, hogy abban a 2018. évi szerződésre hivatkozott. Az eset körülményeire és az alperes feltehető akaratára figyelemmel a Ptk. 6:8. §-a alapján az alperes nyilatkozatát úgy kellett értelmezni, hogy a jogviszonyt felmondással kívánja megszüntetni.
- [16] A Ptk. 6:213. §-a alapján a szerződés felmondása jogszabályi, vagy szerződéses rendelkezésen alapulhat. Ha a felmondás a felek szerződésén alapul, ez egyben logikusan azt is jelenti, hogy nem jogszabályi alapú; emiatt a jogszabályon alapuló felmondásnak a Ptk. 6:278. §-ában szabályozott esete nem jöhet szóba. Az adott esetben az alperes szerződésbe foglalt jogát gyakorolta, kifejezetten megjelölte a kérdéses rendelkezést, a szerződéses szabályozásnak megfelelt a felmondási idő tartalma, továbbá a felmondásban nem utalt a Ptk.-nak a megbízási szerződésre vonatkozó szabályaira, és más jogszabályra sem.
- [17] A törvényszék kiemelte: a keretszerződés 12. 2. pontja azt támasztja alá, hogy a felek a 11. 1. pont szerinti felmondás esetére nem kívánták a felperest feljogosítani arra, hogy bármilyen költséget, kártalanítást igényelhessen a szerződés megszűnésével kapcsolatosan.
- [18] A Ptk. 6:278. §-a mindemellett azért sem alkalmazható, mert a megbízási szerződés felmondásának szabályai nem irányadóak. Azon az alapon, hogy a perbeli innominát atipikus szerződés szolgáltatása összetett, és megbízáshoz hasonlatos elemeket is tartalmaz, esetleg az ilyen elemek kapcsán analógiával a megbízási szerződés szabályai előhívhatóak, ugyanakkor a teljes, más természetű szolgáltatási elemeket is tartalmazó jogviszony maradéktalanul a megbízási szerződés szabályai alapján nem mondható fel, mert ezzel a teljes szerződésre a megbízási szabályai lennének alkalmazhatóak.
- [19] Abban az esetben, ha a felperes által kért kártalanítás járna, annak mértékét szűkre, a költségek megtérítésére kellene korlátozni, amin az elmaradt haszon megtérítése túlmutatna. Elmaradt haszon iránti igényt a felperes azért sem támaszthatna, mert nem követelhetne volna a szerződés hatálya alatt egyetlen munkavállaló kölcsönzését sem, azaz biztosan elmaradó haszna nem keletkezett. A kártalanításra egyébként – amennyiben annak lett volna alapja – a deliktuális felelősség szabályai lennének alkalmazhatóak, ugyanis szerződéses kártérítési felelősség kizárólag szerződésszegés esetén merülhet fel. A non-cumul elv, valamint a teljesítés során okozott kár szabályai csak szerződésszegéssel okozott kárra vonatkozó tényállások, illetve a teljesítés során történő károkozás esetén értelmezhetőek, nem pedig felmondás esetén. Ezen kívül a Ptk. 6:564. §-ának szabályozása, s annak szerkezeti elhelyezése a Ptk.-ban szintén nem az alperes álláspontját erősíti, bár a szerződéses kártérítési szabályok alkalmazásának esetleg helye lehetett volna azzal az indokkal, hogy szerződéses kapcsolatból eredő tényállást kell megítélni.

- [20] Az elsőfokú bíróság véleménye szerint a Ptk. 6:278. §-ának alkalmazása akkor kerülhet szóba, ha a megbízási szerződés jogszabályon alapuló felmondására a Ptk. más rendelkezése nem adna lehetőséget. A régi Ptk. hatálya alatt keletkezett, a Legfelsőbb Bíróságnak az alperes által hivatkozott 3/2006. PJE határozata központi kérdése nem az azonnali hatály, s e PJE a Ptk.-ra azzal a kitéttel lehet alkalmazható, hogy az értelmezés során a Ptk.-ban foglalt rendelkezésekre is figyelemmel kell lenni, így arra, hogy azonnali hatályúságot a szöveg nem foglal magában.
- [21] Annak kapcsán végül, hogy a szerződés – a 2. számú melléklet korlátozott időbeli hatálya miatt - határozott idejű-e, megfontolás tárgyává kell tenni, mi a következménye annak, hogy a melléklet hatályának lejárt utáni időszakra nincs szó a nyilvánvalóan visszerthes szerződés ellenértékéről. Nem mindegy, hogy a felek olyan szerződést kötöttek-e, mely értelmében az ellenértéket újra tárgyalhatják, s ennek elmaradása esetén az eredeti ellenérték marad irányadó, vagy olyan szerződést kell megítélni, ahol a szerződés újra tárgyalás nélkül egyértelműen ellenérték nélkül marad.
- [22] Az ítélet ellen mindkét fél fellebbezett.
- [23] A felperes fellebbezésében elsődlegesen az ítélet megváltoztatását, s annak megállapítását kérte, hogy a kártérítés jogalapja fennáll, másodlagosan az ítélet hatályon kívül helyezését, és az elsőfokú bíróság új eljárásra és új határozat hozatalára utasítását kérte.
- [24] Álláspontja szerint a törvényszék a tényállást helyesen állapította meg, azonban keresetét tévesen utasította el.
- [25] Egyetértett azzal, hogy a felek jogviszonyára a 2019. szeptember 30-án megkötött szerződés rendelkezései vonatkoznak, a szerződés pedig az alperes felmondása miatt, s nem ráutaló magatartással szűnt meg. Nem osztotta ugyanakkor a keretszerződés 12. 2. pontjának értelmezését; e rendelkezés ugyanis kizárólag a keretszerződés 12. 1. pontjában felsorolt tevékenységek ellátása kapcsán felmerült díjakra terjed ki. A keretszerződés 11. 1. pontja kapcsán pedig azt emelte ki, hogy ez biztosítja a szerződés felmondásának lehetőségét, meghatározva a felmondás gyakorlásának módját, és – más szerződéses szabályokhoz hasonlóan – nem értelmezhető úgy, hogy a keretszerződés megszűnése esetén a Ptk. szabályai ne lennének alkalmazhatóak; a felek megállapodásának hézagjait a Ptk. dispozitív szabályai töltik ki. Ebből az következik, hogy az adott jogviszonyban a Ptk. 6:278. §-a alkalmazható.
- [26] Véleménye szerint a perben elbírálandó szerződés a Ptk.-ban nem nevesített atipikus szerződés, melyet a Ptk.-nak a hozzá legközelebb álló tényállása alapján lehet meghatározni. A keretszerződés valójában megbízási típusú, így annak felmondása kapcsán alkalmazandó a Ptk. 6:278. § (2) bekezdésének az a rendelkezése, hogy a megbízó felmondása esetén köteles megtéríteni a megbízottnak a felmondással okozott kárt, kivéve, ha a felmondásra a megbízott szerződésszegése miatt került sor. A szerződésből következően az alperes jogszerűen élt felmondással, ezért a Ptk. általános kártérítési szabályai szerint a kártérítést, mint egyfajta kártalanítást kell alkalmazni, s az érvényesíthető károk köre magában foglalja az elmaradt vagyoni előnyt is. Azt pedig, hogy a szerződés felmondása hozzávetőleg milyen bevételkiesést eredményez, az alperes nyilvánvalóan előre látta, és láthatta.
- [27] A felperes kifejtette végül, hogy a felek a keretszerződést határozatlan időre kötötték meg, annak 2. számú melléklete ugyanakkor a díjazást meghatározott időre, 2019. október 1-jétől 2021. szeptember 30-áig rendezte; így a határozatlan idejű keretszerződésen belül határozott

időre szóló megállapodás jött létre. Kártérítési igénye éppen ennek a határozott idejű megállapodásnak a felmondásából ered. Arra tekintettel pedig, hogy csupán az erre az időszakra vonatkozó elmaradt haszon iránti igényét kívánja érvényesíteni, irreleváns annak vizsgálata, hogy a határozott idő letelte után milyen feltételekkel kötött volna az alperessel újabb megállapodást.

- [28] Az alperes fellebbezésében az elsőfokú bíróság ítéletének indokolását támadta, s azt kérte, hogy az ítélet tábla a keresetet elutasító rendelkezés indokait az alábbiak szerint határozza meg:
„A Ptk. 6:278. § nem alkalmazható jelen esetben, mert a megbízási szerződés szabályai nem alkalmazhatók a perbeli szerződésre. Emiatt a perbeli innominát atipikus szerződés felmondására sem irányadók a megbízási szerződés felmondásának a szabályai, mert ezáltal a teljes perbeli szerződésre a megbízási szabályait alkalmazná a bíróság.
Amennyiben a perbeli felek szerződésére alkalmazhatók lennének a megbízási szerződés szabályai, a Ptk. 6:278. §-a azért sem alkalmazható, mert a peres felek szerződése nem az alperes felmondása miatt szűnt meg, hanem a peres felek közös ráutaló magatartása alapján.
Amennyiben a peres felek szerződését mégis az alperes felmondása szüntette volna meg, a Ptk. 6:278. § akkor sem alkalmazható.
A szerződés felmondása a Ptk. 6:213. § rendelkezései értelmében alapulhat jogszabályi rendelkezésen vagy szerződéses rendelkezésen. Ha a felmondás a felek szerződésén alapul, az egyben logikusan azt is jelenti, hogy nem jogszabályi alapú a felmondás. Ezért a jogszabályon alapuló felmondás Ptk. 6:278. § szerinti esete sem jön szóba akkor, ha szerződéses felmondási jogot gyakorol a fél. Ebből értelemszerűen az következik, hogy a Ptk. 6:278. § szerinti kártalanítási szabály sem alkalmazható.
Az alperesi felmondás szerződési rendelkezésen – és nem jogszabályon – alapult, mert az alperes szerződésbe foglalt jogot gyakorolt, kifejezetten megjelölve a kérdéses rendelkezést, felmondási időt jelölt meg a szerződéses szabályozásnak megfelelő mértékben, a felmondásban nem utalt a Ptk. megbízási szerződés szabályaira, de más jogszabályra sem.
A Ptk. 6:278. § (3) bekezdésének alkalmazására a jelen perben azért sem kerülhet sor, mert annak alapján a megbízott esetleges kárainak megtérítésére csak akkor kerülhet sor, ha a megbízó alkalmatlan időben azonnali hatályú felmondással szüntette meg a megbízási szerződést, ugyanakkor az alperes felmondása nem azonnali hatályú felmondás volt.
A keretszerződés 12.2. pontja azt támasztja alá, hogy a szerződő felek a 11. 1. pont szerinti felmondás esetére nem kívánták a felperest arra feljogosítani, hogy bármilyen költséget, kártalanítást kérhessen a szerződés megszűnésével kapcsolatosan, ezt az is alátámasztja, hogy a szerződés egyetlen rendelkezése sem jogosítja fel erre a felperest.”

- [29] Az alperes véleménye szerint a 2019. évi szerződés jogi minősítése, s annak eldöntése, hogy alkalmazhatók-e egyáltalán a Ptk.-nak a megbízási szerződésre vonatkozó szabályai, logikailag szükségesen megelőzi az abban a kérdésben állásfoglalást, hogy a 2019. évi szerződést felmondással szüntette-e meg, és ha igen, úgy a Ptk. 6:278. § (2) bekezdése irányadó-e. Ha pedig a 2019. évi szerződés egészére nem alkalmazható a Ptk. 6:278. §-a, úgy a felmondásnak a 2019. évi szerződést megszüntető hatása csak elvi kérdés lehet. Ezen túlmenően a törvényszék a bizonyítékok téves mérlegelésével állapította meg, hogy a 2019. szerződést az alperes felmondása szüntette meg, továbbá bár megállapította, hogy a felperes követelésének nincs jogalapja, a követelés összegezésére kapcsán megállapításokat tett, de ebben a körben döntésének indokai ellentmondásosak. Homályos az indokolás a Ptk. 6:278. §-ának a 3/2006. PJE határozatra tekintettel alkalmazhatósága körében, valamint az ítélet nem a meghozott döntéshez tartozó okfejtést tartalmaz a 2019. évi szerződés időtartama kapcsán.

- [30] Az alperes hangsúlyozta, hogy – szemben a vegyes atipikus szerződésekkel – innominát atipikus szerződés esetén nincs szükség hézagpótlásra, ugyanis az ilyen szerződés a felek jogviszonyát kimerítően szabályozza. Emiatt téves az a következtetés, hogy a 2019. évi szerződés megbízáshoz hasonló elemeire analógiával a Ptk.-nak a megbízási szerződésre vonatkozó rendelkezései alkalmazhatóak. Az uralkodó jogirodalmi álláspont szerint ilyenkor a Ptk.-nak csak a kötelekre vonatkozó közös szabályai, illetve legfeljebb a szerződés általános szabályai alkalmazandóak. A törvényszék álláspontjából az következne, hogy ebben az esetben a 2019. évi szerződést „szétszabdalva” kellene értelmezni, azon az alapon, hogy annak egyes elemei a Ptk. különös részben szabályozott mely szerződéséhez hasonlítanak leginkább.
- [31] Az alperes megismételte azt az álláspontját, hogy a 2019. évi szerződést nem felmondással szüntette meg. Hivatkozott arra, hogy jogi osztálya, illetve a felmondást aláíró személyek a 2019. évi szerződésről nem tudtak, amit a felperes felhívás ellenére sem vitatott; emellett a felperes nem hivatkozott arra, hogy azt az általa nem vitatott tényt, mely szerint a 2019. évi szerződésről a jogi osztály és a felmondást aláíró személyek nem tudtak, azért nem lehetne figyelembe venni, mert a fél nem hivatkozhat saját felróható magatartására.
- [32] A felmondás értékelése kapcsán jelentőséget kellett tulajdonítani annak, hogy a felmondás kizárólag a 2018. évi szerződést jelöli meg, ezért az aláíró személyek feltehető akarata is csak e szerződés felmondására vonatkozhatott. Ebből okszerűen következik, hogy a 2019. évi szerződést a felek közös ráutaló magatartása szüntette meg.
- [33] Véleménye szerint jelentősége van annak is, hogy az elsőfokú bíróság a Pp. 2. § (2) bekezdésének megsértésével a felperes hivatkozásának hiányában hívta fel – tartalma szerint - a Ptk. 1:4. §-át.
- [34] Bár csupán elvi jelentőségű, hiszen a felek jogviszonyát nem felmondása szüntette meg, de az alperes kitért arra is, hogy a Ptk. 6.278. § (2) bekezdésének alkalmazhatósága csak akkor merülhet fel, ha a megbízó alkalmatlan időben azonnali hatályú felmondással szüntette meg a megbízási szerződést. Mindemellett pedig utalt arra is, hogy az elsőfokú bíróság ítéletének indokolása a meghozott döntéshez nem tartozó okfejtést tartalmaz a felperesi követelés összecszerúsége, valamint a 2019. évi szerződés határozott idejűsége kapcsán.
- [35] Az alperesnek a felperes fellebbezésére vonatkozó ellenkérelme az elsőfokú bíróság keresetet elutasító ítéletének helybenhagyására irányult. Egyetértett az elsőfokú bírósággal abban, hogy a 2019. évi munkaerő-kölcsönzési keretszerződés 12. 2. pontját és a szerződés többi rendelkezéseit együttesen értelmezve az a következtetés vonható le, nem kívánták kártalanításhoz fűződő joghoz juttatni a felperest abban az esetben, amennyiben a szerződés 11.1. pontja alapján azt felmondással szünteti meg. Kiemelte, hogy a tartalmi szabadság körében érvényesül az ún. típuszabadság elve, ami arra is kiterjed, hogy a törvényben nem nevesített, atipikus, innominát szerződést hozzanak létre, továbbá egyértelmű, hogy a diszpozitív szabályok a „tipikus élethelyzetekre” vonatkoznak. A felperes álláspontjának tarthatatlanságára utal szerinte az is, hogy amennyiben azon az alapon lennének alkalmazandók a Ptk. ide vonatkozó szabályai, hogy azokról a keretszerződés nem szól, úgy az atipikus szerződést kötő feleknek a Ptk. mindazon rendelkezését fel kellene sorolniuk, melyek alkalmazását ki kívánják zárni, azaz „negatív Ptk.-t” kellene alkotniuk.
- [36] Az alperes megítélése szerint a megbízási szerződés felmondása kapcsán helyes különbséget tenni a törvényen és a szerződésen alapuló felmondás között, mivel míg az előbbi esetben a

felek külön nem szabályozták a felmondás körülményeit, addig szerződésen alapuló felmondás esetén egy alakító jogot, „jogszünetítő hatalmasságot” létesítettek.

- [37] Hangsúlyozta: az elsőfokú bíróság mérlegelte a felek előadását és a 2019. évi szerződés tartalmát, s alappal vont következtetést arra, hogy e szerződés innominát atipikus szerződés. Utalt továbbá arra, hogy a 2019. évi szerződést határozatlan időre kötötték.
- [38] Az alperes véleménye szerint a fellebbezésben felhozott indokok alapján az elsőfokú bíróság ítéletének hatályon kívül helyezésére, s az elsőfokú bíróság új eljárásra és új határozat hozatalára utasítása nem indokolt.
- [39] A felperes az alperes fellebbezésére érdemben nem kívánt nyilatkozni.
- [40] A másodfokú bíróság megítélése szerint a törvényszék a per eldöntéséhez szükséges körben a tényállást helyesen állapította meg, érdemben helytállóan határozott a kereset elutasításáról, és lényegét tekintve döntésének indokai is helytállóak.
- [41] Az ítéletábra mindenekelőtt azt rögzíti, hogy a felek jogviszonyára a 2019. szeptember 30-án megkötött munkaerő-kölcsönzési keretszerződést kellett alkalmazni. Nem kétséges továbbá, hogy a felperes szándéka e szerződés felmondására irányult. Ekként a felek jogviszonya az alperesnek a szerződés 11. 1. pontján alapuló felmondásával szűnt meg.
- [42] A perben alapvetően azt a kérdést kellett elbírálni, hogy a felek jogviszonyában alkalmazni kell-e a Ptk.-nak a megbízási szerződés felmondását szabályozó 6:278. § (2) bekezdését, az alperes köteles-e megfizetni a felperesnek a felmondással okozott kárt. Ennek kapcsán jelentősége volt a szerződés minősítésének.
- [43] Abból kellett kiindulni, hogy a Ptk. 6:59. § (2) bekezdése alapján a felek szabadon állapíthatják meg a szerződés tartalmát, továbbá – ha e törvény az eltérést nem tiltja – a szerződéseknek a felek jogaira és kötelezettségeire vonatkozó szabályaitól egyező akarattal eltérhetnek. A szerződés értelmezésére pedig a Ptk. 6:8. §-a volt irányadó.
- [44] Megállapítható, hogy a szerződés tárgyát annak 1. 1. pontjában a felek úgy határozták meg, hogy a Kölcsönbeadó felperes a vele kölcsönzés céljából munkaviszonyban álló munkavállalót ellenérték fejében munkavégzésre a Kölcsönvevő alperesnek átengedi, azzal, hogy a munkáltatói jogokat és kötelezettségeket a keretszerződés keretében szabályozott módon megosztva gyakorolják. A szerződés szövegéből látszik, hogy nem alkalmazták a megbízási szerződésre jellemző terminológiát.
- [45] A szerződés szerint a felperes heterogén szolgáltatások nyújtására volt köteles. Így vissza kellett igazolnia a Kölcsönvevő létszámigényét (2. 2. pont), szavatolnia kellett a megrendelőlapnak megfelelő kölcsönzött munkavállalói létszám kikölcsönzését (2. 3. pont), jogszabályban előírt nyomtatványt kellett kitöltve az adóhatóságnak megküldeni (2. 5. pont), kötelezte magát arra, hogy a kölcsönzött munkavállaló kikölcsönzését egyoldalúan kizárólag a Kölcsönvevő előzetes jóváhagyása esetén szüntetheti meg (2. 6. pont), tájékoztatási kötelezettsége volt a kölcsönzött munkavállaló kikölcsönzésének megszűnése esetén (2. 8. pont), vagy a munkaerő-kölcsönzésre vonatkozó jogszabályokkal és piaci szokásokkal, azok változásával kapcsolatosan (3. 11. pont), gyakorolnia kellett a munkáltatói jogok egy részét (3. 1. és 3. 3. pontok), a kikölcsönözni kívánt munkáltatókkal interjúkat készíteni, tesztek elvégeztetni volt köteles (3. 6. pont), meghatározott feltételek mellett engedélyeznie kellett, hogy a kölcsönzött munkavállaló az

alperessel munkaszerződést kössön, s el kellett járnia ennek megvalósulása érdekében (3. 7. pont), a Kölcsönvevővel kapcsolattartás céljából adminisztratív ügyben illetékes, valamint on-site kapcsolattartót kellett biztosítani (3. 9. és 3. 10. pontok), szerződést kellett kötnie munkaköri alkalmassági vizsgálatok elvégzésére (3. 12. pont), étkeztetési szolgáltatókkal (3. 14. pont), meg kellett tartania az egyenlő bánásmód követelményét (4. pont), különböző kötelezettségei voltak az őt megillető szolgáltatási díj kapcsán (5. pont), valamint az elszámolás tekintetében, így a munkabért meg kellett fizetnie, az ezzel kapcsolatos adminisztrációs teendőket el kellett látnia (6. pont), nyilatkozattételi kötelezettsége volt, és szavatolnia kellett, hogy bizonyos követelményeknek megfelel, illetve a munkavállalók kikölcsönzése és alkalmazása tekintetében (7. pont), kárfelelősséget vállalt a kölcsönzött munkavállaló általi károkozás esetén (8. pont), egyes esetekben őt terhelte a Kölcsönvevő irányába a munkavállalókat ért kár (8. 4. b) pont), vállalta az igényelt teljes létszám biztosítását, a kölcsönzött munkavállaló pótlását s ezekkel összefüggésben kötbérfizetési kötelezettség is terhelte (9. 1., 9. 2. és 9. 6. pontok), a munkavállalókat érintő felelősséget vállalt a személyes interjúkon megjelenést és a fluktuáció mértékét érintően (9. 3. és 9. 4. pontok), miként titoktartási kötelezettséget is vállalt (10. pont), valamint vállalta, hogy a keretszerződés bármely okból megszűnése vagy megszüntetése esetén úgy jár el, hogy a kölcsönzött munkavállaló foglalkoztatása a Kölcsönvevőnél folytatódhasson (12. 1. pont), kötelezte magát, hogy a Kölcsönvevővel az együttműködést fejleszti (13. 2. pont), valamint arra is, hogy tűri, a Kölcsönvevő bármikor vizsgálhassa és ellenőrizhesse a szerződésben foglaltak betartását (13. 3. pont).

- [46] Az alperes kötelezettségei szintén többértékűek voltak. Például köteles volt létszámgényét a rendszeresített megrendelőlapra, a kikölcsönzés kezdő időpontja előtt öt nappal a Kölcsönbeadóval közölni (2. 1. pont), egyes munkáltatói jogokat gyakorolt (3. 1. és 3. 2. pontok), a munkavégzés tekintetében a Kölcsönbeadó felé tájékoztatási kötelezettsége volt (3. 4. pont), a kölcsönzött munkavállalók számára béren kívüli juttatások nyújtását vállalta (3. 8. pont), szükség szerint baleseti jegyzőkönyvet volt köteles felvenni (3. 13. pont), vállalta az egyenlő bánásmód követelményének megtartását (4. pont), a 2. számú mellékletnek megfelelő szolgáltatási díjat kellett a Kölcsönbeadónak fizetnie (5. 1. pont), a szerződésben foglaltak szerint vállalta az ÁFA megfizetését (5. 5. pont), a Kölcsönbeadó elszámolási kötelezettségének teljesítéséhez szükséges adatokat meg kellett adnia (6. 4. és 6. 7. pontok), illetve a munkavállalókat ért kár tekintetében bizonyos esetekben helytállási kötelezettséget vállalt a Kölcsönbeadó felé (8. 4. a) pont).
- [47] A fentiekből kitűnik, a felek szolgáltatásai különböző típusúakként (*dare, facere, non facere, praestare*) határozhatók meg.
- [48] Mindazonáltal megállapítható: a szerződés legfőbb jellemzője szerint arra irányult, hogy a felperes biztosítsa, az alperes számára igényei szerint a megfelelő munkaerő munkavégzés céljából álljon rendelkezésre. Ezt fejezi ki a szerződés címe is: a felperes a munkaerő kölcsönbeadására, az alperes pedig annak kölcsönvételére vállalt kötelezettséget.
- [49] A munkaszerződés fogalmát – a legáltalánosabban véve, az ún. atipikus munkaviszonyokra is érvényesen – az Mt. 42. § (2) bekezdése akként fogalmazza meg, hogy a munkavállaló a munkáltató irányítása szerint köteles munkavégzésre, ezzel szemben a munkáltatót foglalkoztatási és munkabér fizetési kötelezettség terheli.
- [50] A munkajog dogmatikai kialakulásának előzményeként a szakirodalom megjegyzi, hogy a római jogban a munkabérlet (*location conductio operarum*) a bérlet egyik fajtájaként volt

ismert: a bérlet tárgya lehetett emberi munkaerő rendelkezésre bocsátása is bér megfizetése ellenében. Nem vitás, hogy napjainkban szűkebb körben jöhet létre bérleti jogviszony; a Ptk. 6:331. § (1) bekezdése alapján annak tárgya csak dolog lehet – eszerint a bérbeadó dolog időleges használatának átengedésére, a bérlő pedig a dolog átvételére és bérleti díj fizetésére köteles.

- [51] Az adott esetben nem lehet figyelmen kívül hagyni, hogy a munkaerő-kölcsönzési keretszerződés célja volt, hogy munkavállalókkal munkaviszony jöjjön létre; más kérdés, hogy a felek a munkáltatói jogokat megosztották, illetve egymás közti jogviszonyukban szabályozták az őket megillető jogokat és terhelő kötelezettségeket. Kétségtől a feleknek voltak egyéb, a szerződés jellegadó sajátosságaihoz képest szekunder kötelezettségei is, s ebben a tekintetben azonosíthatók megbízáshoz hasonló elemek is.
- [52] Megbízás esetén (Ptk. 6:272. §) a megbízott szolgáltatása a megbízó által rábízott feladat ellátása, rendszerint valamely személyes tevékenység, melynek eredménye kétséges. Az e szerződésre jellemző bizalmi jelleggel összhangban a felmondás jogának kizárása vagy korlátozása – kivéve a tartós megbízási jogviszony esetét – semmis [Ptk. 6:278. § (4) bekezdése], azonban a törvény főszabály szerint megtéríteni rendeli a felmondással a megbízottnak okozott kárt [Ptk. 6:278. § (2) bekezdése]. A bírói gyakorlat megbízási jellegűnek ismer el speciális szerződéstípusokat. Ilyen például az orvosi, vagy az ügyvédi megbízás, de a régi Ptk. alkalmazásában említhető az ingatlanközvetítő megbízása is. Ez utóbbit a gyakorlat nem tekintette eredménykötelelemnek; a megbízási szerződés általános szabályaihoz képest az a specifikum, hogy az ingatlanközvetítő díjra akkor tarthatott igényt, ha tevékenysége folytán szerződéskötésre kerül sor (Legfelsőbb Bíróság Gfv.X.32.294/1995. számú ügyben hozott ítélete – megjelent: BH1997. 302.). Az ingatlanközvetítő feladata ebben a jogviszonyban az, hogy járjon el, s ha a megbízót abba a helyzetbe hozza, hogy ő a szerződés tárgyát képező ingatlanra szerződést köt, úgy díjazásra jogosult. Az orvos és az ügyvéd szolgáltatása személyes jellegű, a megbízottnak szaktudásukat szolgáltatják, ugyanakkor arra nem vállalnak kötelezettséget, hogy tevékenységük eredménnyel is jár.
- [53] Ehhez képest jelen esetben a felperes alapvető kötelezettsége az volt, hogy az alkalmazásában álló munkavállalókat az alperesnek munkavégzésre engedje át, azaz a jogviszony legfőbb sajátossága szerint nem a megbízott személyes tevékenységének kifejtését célozta.
- [54] A kötelmi jog különös része a leggyakoribb, s kialakult szabályrendszerrel jellemezhető kötelemfakasztó tényállásokkal foglalkozik. Lehetnek ugyanakkor olyan kötelmek, amelyek keletkezési alapja különbözik az intézményesen kialakult formáktól, vagy ezeknek még nem intézményesült kapcsolódásából (kombinációjából) áll elő (*Szladits Károly: A magyar magánjog, Negyedik kötet, 1-2. old.*). Az innominát (nevezetlen) szerződések jellemzője, hogy a hagyományosan kialakult tipikus szolgáltatásokat nem tartalmazzák (még a vegyes szerződésekre jellemzően „keverten” sem), tárgyuk pedig a felek érdekeinek megfelelő, szerződési rendelkezésükön alapuló szolgáltatás és ellenszolgáltatás. Ilyen napjainkban például a szindikátusi szerződés. E szerződések jogkövetkezményeit a kötelmi jog általános részében foglalt rendelkezéseken kívül a felek megállapodása határozza meg, esetleges hézagjait pedig a forgalmi szokásnak, a felek feltehető akaratának, az ügylet céljának értékelésével, a felek kölcsönös érdekeinek mérlegelése mellett esetről esetre kell bírói úton kitölteni. Ehhez képest a vegyes szerződések körébe azok a szerződések tartoznak, amelyek tartalmuk szerint – a főszolgáltatásokra kiterjedően - az intézményes szerződési típusokban szereplő jellegzetes szolgáltatások közül több összekapcsolódásával, a hagyományostól eltérő módon jönnek létre. E vegyes szerződések megítélése tekintetében a jogtudomány több elméletet is kidolgozott. Az

abszorpciós elmélet azt keresi, mely szerződéstípus elemei dominálnak, a kombinációs elmélet abból indul ki, hogy vegyes tényállásnak vegyes jogkövetkezményei kell, hogy legyenek, így több szerződésfajta törvényi következményei is alkalmazhatóak, míg a kreációs elmélet követői arra mutatnak rá, hogy estenként, önálló bírói értékeléssel állapítható meg a szerződéses célnak és a felek érdekeinek leginkább megfelelő jogszabály.

- [55] Az ítélőtábla álláspontja szerint a felek között létrejött munkaerő-kölcsönzési keretszerződés innominát atipikus szerződés, mely hézagmentesen szabályozza az őket a Kölcsönvevőnek a szerződés 11. 1. pontján alapuló, indokolás nélküli felmondása esetén megillető jogokat és terhelő kötelezettségeket, ezért a Ptk. 6:278. § (2) bekezdésére a felperes jogot nem alapíthat.
- [56] A felek a szerződés helyes értelmezése alapján nem kívántak a felperesnek jogot biztosítani arra, hogy ilyen esetben elmaradt vagyoni előny (elmaradt haszon) iránti igényt érvényesíthessen, s nem is biztosították. Erre utal, hogy jogviszonyukat részleteiben szabályozták, s rendelkeztek arról is, hogy a szerződés megszűnésekor a Kölcsönbeadó kötelezettségei teljesítésével összefüggésben külön díjra vagy költségtérítésre nem jogosult (12. 2. pont). Abból, hogy az elmaradt vagyoni előnyről a szerződés hallgat, nem következik az, hogy ennek érvényesíthetőségét megengedték; ellenkezőleg, az a körülmény, hogy a vagyonban bekövetkezett tényleges, költség típusú kárt a felperes nem igényelhet, arra utal, hogy az ennél távolabbi kárfajták, így az elmaradt vagyon előny esetében a felperesnek jogot biztosítani nem kívántak. Mindemellett némileg hasonló rendelkezést tartalmaz a szerződés 2. 7. pontja, amely a Kölcsönvevőnek lehetővé teszi, hogy indokolási kötelezettség nélkül, egyoldalú közlésével megszüntethesse a kölcsönzött munkavállaló kikölcsönzését, ugyanakkor nem írja elő, hogy a Kölcsönbeadó ilyenkor kára megtérítését követelheti. Hasonlóan, a szerződés 3.7. pontja értelmében, amennyiben a kölcsönzött munkavállaló Kölcsönvevő általi kikölcsönzése – egybefüggően vagy részletekben – elérte a 150 napot, a Kölcsönbeadó bármikor, feltétel, ellentételezés és ellenérték kikötése nélkül köteles engedélyezni, hogy a kölcsönzött munkavállaló – kérelmére, kezdeményezésére, illetve a Kölcsönvevő ajánlata nyomán – a Kölcsönvevővel, annak kapcsolt vállalkozásával, vagy az általa kijelölt harmadik személlyel munkaviszonyt létesítsen. A szerződés ezzel az eljárással kapcsolatban a Kölcsönbeadót további (a munkaviszony megszüntetésével összefüggő) kötelezettségekkel terheli, melyek teljesítéséért ellenértékre nem tarthat igényt; a munkaviszony közös megegyezéssel megszüntetése tekintetében e szerződési kikötés kifejezetten rögzíti is, hogy ehhez feltétel, ellentételezés és ellenérték kikötése nélkül köteles hozzájárulni.
- [57] A fentiekből következően a felperes keresete azért nem alapos, mert innominát atipikus szerződést kötött az alperessel, melyben az érvényesített jogot számára nem biztosították, illetve a felperesnek a szerződés 11. 1. pontján alapuló felmondása esetére a Ptk. 6:278. § (2) bekezdésének diszpozitív rendelkezése nem alkalmazható. Ennek kapcsán az ítélet [41] és [42] bekezdéseiben írt következtetéssel az ítélőtábla maradéktalanul egyetért.
- [58] A másodfokú bíróság megítélése szerint nincs jelentősége annak, hogy a Ptk. 6:278. § (2) bekezdését akként kell-e értelmezni, hogy az kizárólag szerződésen alapuló felmondás, illetőleg a Kölcsönvevő alkalmatlan időben, azonnali hatályú felmondása esetén alkalmazható-e, s annak sem, ha az adott esetben alkalmazható volna, úgy a felperes támaszthatna-e elmaradt vagyoni előny iránti igényt, illetve a kár megtérítésére a kontraktuális, vagy a deliktuális felelősség szabályai lennének alkalmazandók, végül irreleváns volt a szerződés határozott, illetve határozatlan idejűségéhez kapcsolódó jogi okfejtés is; a felek között egyébként sem volt vitatott, hogy a 2019. évi munkaerő-kölcsönzési keretszerződés határozatlan időre jött létre. Így az elsőfokú bíróság ítélete indokolásának e hipotetikus, illetve irreleváns részeit mellőzni kell.

[59] Ezért az ítélőtábla az elsőfokú bíróság ítéletét, hivatkozással a Pp. 383. § (2) bekezdésére, helybenhagyta.

[60] A másodfokú bíróság kötelezte a Pp. 83. § (1) bekezdése alapján az eredménytelenül fellebbező felperest, hogy a Pp. 344. § (1) bekezdése szerint meghatározott tizenöt nap teljesítési határidőben fizessen meg az alperesnek 2.953,- EUR másodfokú perköltséget; ez az összeg – utalva a bírósági eljárásban megállapítható ügyvédi költségekről szóló 32/2003. (VIII. 22.) IM rendelet 2. § (1) bekezdésére, továbbá 4/A. § (1) bekezdésére – a jogi képviselővel megkötött, s a felperes által vitássá nem tett megbízási szerződés szerint óránként 155,- EUR + Áfa, 15 munkaórával számolva 2.325,- EUR + ÁFA felszámított ügyvédi munkadíjat foglalja magában. Ezt meghaladóan költségeiket a felek maguk viselik.

Győr, 2022. február 16.

Dr. Zámbó Tamás sk.
a tanács elnöke

Dr. Szabó Péter sk.
előadó bíró

Dr. Szalay Róbert sk.
bíró